

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti si nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresat si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea, expeditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publicat.

Pentru anuntose si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 or. pe linia; repetiriile se facu cu pretiu scutit. Pretiulu timbrului câte 50 or. pentru una data se antecipa.

Pesta, in 30 iuliu n. 1873.

Dominec'a si luni-a trecuta, Buda-Pesta si lumea magiara avu o serbatore mare, fise primirea membrilor juriului international de la espusatiunea universala de Viena, cari au venitu la Pesta sambeta sér'a si petrecendu aci domineca si luni, au cercetatu tóte memorabiliile din Capitala; acést'a fiindu deco- ratu cu mii de tricolori si impenata cu un'a mai fostu de la incoronare in 1867.

Din acestu indemnu, intréga diari- c'a magiara canta in spresiu emfa- tice marirea natiunei magiare, caci — dupa afirmatiunea lor, acu s'a convinsu lumea, ca natiunea magiara este „colum- ba culturei si civilizatiunei in Oriente,“ si ca daca va peri natiunea magiara, cu- tra apune si sórele ce revérsa lumina spre „intunecosulu Oriente!“

Noi din parte-ni observamu pre- scurtu ca — daca membrii juriului in- ternational sunt intr'adeveru ómeni cu- netatori de relatiunilor etnografice si po- litice ale Ungariei, apoi vor implini ro- lura ministrului magiaru de comerci- u — ca se spuna lumii adeverulu, ca lumea natiunea magiara este portatori'a celei de cultura in Oriente — si vor lumina lumii culte si civilizate ca, indu- stria si comerciulu din Magiaria si cu- schire celu din Buda-Pesta, sunt opuri cu ale „cavalerescului“ (!) magiaru, ca muncitorilor nemti si ale spe- ciantilor ovrei, si ca — daca cesti din- tre se vor inmulti inca treidieci de ani — se vor inmulti totu asia de progresiva — in acesti din urma siesse ani, Buda- Pesta va deveni si se va dice: *Noulu Jerusalimu!*

Daca, mai departe, juriulu interna- tional, areopagulu culturei si civiliza- tiunei europene, va cunoáce relatiunile etnografice si politice ale Ungariei, va lumina lumii adeverulu, i va spune ca:

palatele si instituttele publice de invetia- mentu si sciintie, tóte sunt redicate prin munc'a si din pung'a popóraloru nemagiare, si ca natiunea magiara, ea de sine nimica n'are, ci in asiaticitatea sa, fora cultura imprumutata; dela noi euro- penii, n'ar poté produce de cátu telhari si jafuitori de ranume europénu — a la *Rózsza Sándor!*

De altmintrelia, inaltu stimatulu juriu va spune lumii si aceea, ca indu- stria si comerciulu in Ungaria sunt mai multu mofturi si ca nu e nimicu solidu, nimicu reale. Dovéda bancrotarea pana si a acelu intreprinderi si institute, cari se credeau solide si pre basa reale fundate, ba pana si a casselor de pa- strare, nenorocindu mii si mii de ómeni.

Tóte sunt mofturi, domniloru ma- giari, tóte siazmagiri; caci voi de voi, fora noi, popórale nemagiare, ati remané goli golisiori! Cultura vóstra este falsa, este numai spoiéla, caci in inim'a si su- fletulu vostru, precum ve aréta por- tarea vóstra facia de noi, concetatiunii vostri, asiatici sunteti, si nu innaintatori, ci impedeatori de cultura.

In Laitani'a némtiului, obieptulu discutiunei diaristice sunt miscamintele electorali pentru senatulu imperiale; tóte partidele de esvolta o agitatiune rara, ca nici odata de candu s'a introdusu séma de constitutiune in Austria. —

Pre timpulu vacantiei parlamenteloru, diurnalistic'a, in lipsa de materiu se ad- opera a face politica coniepturale cu privintia la viitoriulu celu mai deaprópe. Asia unele diaria vienesse predica, cumca *Msa Imperatulu*, cátu mai curendu va intreprinde o caletoria spre Petropole, pentru d'a intórce vediu'a Tiarului, ste- panului tuturonu muscaliloru; cu care ocaziune — asiz cobescu respectivele foi, se va incheia — in fine, una aliantia

ofensiva si defensiva intre cei trei po- tentati. Tóte insa sunt numai coniepture.

Adunarea natiunala din Versalia nu s'a prorogatu sambet'a trecuta — precum anunciasemu in nrul precedentu, ci si-a prolungitu sesiunea pana manedi, joi, deliberandu aceste dile asupra tratate- loru de comerciulu incheiate de dlu Thiers cu Anglia si Belgia, in caus'a vániloru pentru marfele importate si esportate. Aceste tratate Adunarea le-a nimicitu si a decretatu importulu si esportulu li- beru. — Unu actu legelativu acést'a, prin care guvernulu actualu tinde a castigá simpatia poporului, ceinsa — judecandu dupa corespundinti'a din Parisu — nu- i va succede. —

Parisu, 25 iuliu.

(Una ovatiune; aspectele Republicei.) Ve- diendu cátu de multu ve interesati Dvóstre de evenimentele din Francia, éra mai ver- tosu vedindu din stimatulu Dvóstre diariu, sincerele simpatii ale Dvóstre pentru Repu- blic'a franceza, si preste totu pentru redicarea si intarirea Francei, — mi iéu voi'a a Vi scrié pre scurtu despre una ovatiune ce se facu mai de unadi betranului si marelui bar- batu de statu Thiers din partea poporului, si inca din partea poporatiunii dintr'unu de- partementu care nainte de trei ani, in acelu tristu si pururia neuita bilu timpu, a alesu in- tre treidieci de ablega ti, 28 de monarchisti si numai doi Republicani. Acést'a ovatiune este eclatante dovéda ca poporulu francezu, du- ra multe necesari, si nenorociri ce i le- causatu Monarchia, a devenitu maturu pen- tru — Republica, si ca deci Dvóstre n'aveti dreptulu d'a Ve indoi nici decátu, cumca vii- toriulu in Francia este alu Republicei, desi in momentu se pare ca Monarchismulu aliatu cu Ultramontanismulu triumfasi nimicesce democratia. Éta cum:

Septeman'a trecuta am calatoritu la Lille (in nordu) si audindu aci, cumca dlu

Thiers va veni la Valenciennes, (medianópte, la fruntari'a franco-belgica,) m'am oteritu a merge si eu acolo; eu multi cetatieni din Lille pentru a vedé pre barbatulu carele a portatu si va portá o mare rola in istoria Francei, Sosindu la gar'a drumului de feru, vedu- aci o multime de poporu precum si pe toti ono- ratoriili din totu impre jurulu. La 11 óre n. m. sosindu asteptatulu óspe, multimea ilu salu- tá cu entusiastice: „Se traéca Thiers! se tra- éca Republic'a!“ Dlu Thiers, suprinusu si adencu petrunsu, vrea sé incungiure ovatiu- nea, insa atunci unu bravu cetatienu si mem- bru alu consiliului generale din Cantonu se apropiá de densulu si-lu bineventá astfelu: „Domnulu Thiers! Intielegendu cumca DTa vei sosi aici, unu mare numeru de cetatieni a grabitu sé Te intempine si binevente. Per- mite-mi, a Ti esprime, in numele lor, semtiemintele de recunoscintia si fidele sim- patie; de cari sunt pline tóte inimele. Bene- ventámu si serbámu intru Tine Dle Thiers, pe eliberatorele patriei, pre fundatorele Re- publicei progresistice-conservative. In 24 maiu, in d'a caderii DTale, deputatii dela Valenciennes au votatu contra DTale. Acesti deputati insa se scia, ca au insielatu pre toti alegatoriili din cerculu nostru. Noi ii desavu- ámu susu si deschisu. Tiera nu e nemulti- mitoria si nici nu vre sé fia complice la ne- multiamirea insielatoriloru nostri deputati. Tiera contéda pre DTa, precum si DTa po- ti contá pre noi, pre noi cei-ce Ti multi- amimu din inima patriotica pentru marile DTale merite.“

Adencu petrunsu, dlu Thiers raspunde, intre altele, ca — cu bucuria primesce sim- patiele manifestate, avendu firm'a convic- tiune d'a se fi aretatu pururia demnu de ele Betranulu barbatu de statu vrea apoi sé plece, insa nu potea asia de usoru, precum vrea elu; caci toti ilu incungiurau sé-lu véda din apropiare si candu se imbarcá, sunau si resunau cele mai sgomotóse strigári: „Sé traéca Thiers! Sé traéca Republic'a!“

FOISIÓRA.

Coler'a,

Dr. Vasiólu.

(Incheiare.)

Pentru cei ce se indoescu, daca e con- ditiune si cu potintia a tractá coler'a cu apa — ca la acést'a bóla, mai alesu in stadiulu periculosu, pacientulu si asiá este rece mai fora viétia, si urdinarea s'ar poté prin apa rece inca mai tare mari si astfelu nu ar poté a face unu pasu decidiatoriu si a se apropia apei — éta ce dice Dr. Munde (si in regu cu acestu pasagiu se fia bine cetitu in decatu, caci ni dá explicatiunea cuvenita a lucrarea apei.)

Tractarea coleroi tientesce la dóue lu- mii principale: antaiu, evacuarea materie- morboáse, si a dóu'a restituierea cercula- tiunei sangelui.

Cu materi'a morbósa se delatura totu o cauz'a vomarii, a urdinarii si a tutu- rii simptomeloru in stomacu si matie. Prin evacuarea cerculatiunei sangelui se reinfina- ta normale caldura a trupului si a acti- vitatii pelei; timiditatea, frica ce se nasce agramadirea masei sangelui in organele trupulu, precum si spasmii escati din urdinarea sangelui incéta si se restitué éra si se restitue functiuni ale tuturor orga- neloru.

Totu dara, ce poté contribui la evacua- tiunea materiei bolnavioáse si la restituierea cer- culatiunei sangelui, trebuie sé aibe negresitu

o binefacetoria lucrare asupra insanatosiarii bolnavului.

In lips'a unei sudori binefacetorie, intre- buintiedie poterea vindecatoria a naturei tóte umediebele trupului, ca prin ele sé póta óresi-cum spelá omoritoriulu veninu. Prin beutur'a cátu se póte de multa a apei — ce o cere bolnavulu, carea éra de locu se scóte afora, se ajuta dara natur'a in nesuinti'a ei: urdinarea si vomarea se usiuréda.

Apa rece din laintru si, spre intarirea acestoru organe, si din afora, in forma de fo- mente si baia de siediutu!! — Toti scimu ca la cei inghiatiati — fia o parte, fia indivi- dula intregu — unde poterea vietii este mai stinsa si intetita in laintru, ghiaci'a si néu'a sunt sengurele medilóce cari potu restitui cer- culatiunea sangelui, si cu acést'a si viétia éra si in acele párti inghiaciate ori in intregulu individuu. Cu totii scimu, ca unu madulariu inghiatiatu ar fi sacrificatu totalei periti- uni, daca ne am incercá a-lu desghiaciá cu apa calda, ori langa cuptoriu. Noi toti scimu, ca nu e senguru frigulu, ci ap'a rece, in forma de ghiacia si de néua, cari restituéscu cer- culatiunea sangelui si desteptarea vietii; caci de am tienne pre celu inghiaciatu cu anii in aeru rece, elu nu va inviá. Trebuie dara sé dicomu cu unu modernu specialistu, ca in ap'a rece jaace o minunata potere inviatória si ca ea este intre tóte medilócele cea mai ca- pace sé produca peste surfacia trupului o reactiune vindecatoria si prin acést'a sé rea- duca in miscare cerculatiunea sangelui, si prin ea viétia nóua in intiepenitulu orga- nismu.

Si asia este — dice Dr. Munde mai de-

parte — nu numai la cei inghiaciati, ci si la alte simtome torpide, si a nume in tóte casu- rile, unde veninulu morbosu turba in orga- nele interne, concentréda poteriile vietii in laintru, impedece desvoltarea in afora si o paralisiéda, apucandu cu violintia centrele nervelor, pr ecum in retras'a scarlatina, in versatu, morbili si in gradulu celu mai mare alu colerii, — a adeveritu ap'a rece minunata sa potere inviatória. Eu sum martore ca la morbosii de colera cari aretau tóte simpto- mele mortii apropiande, delocu dupa o udare cu apa rece au perdutu fisionomia cadaverosa, pelea a capetatu viétia si elasticitate, pulsulu s'a redicatu, urdinarea, vomatulu si spasmii s'au impucinatu si nu multu dupa aceea a in- tratu o sudore vaporosa... Unu esitu funestu a bólei sub aplicarea apei nu am observatu.“

Daca dara astfelu vorbescu mintea si esperinti'a pentru favoritori'a lucrare a apei in colera, va fi intrebarea: daca ap'a se póte aplicá in acést'a bóla cu succesu indestulito- riu. Daca vomu cugetá mai departe ca insisi medicii s'au spariatu de intrebuintiarea ne- consciintioá a medicamenteloru in colera, si ca acést'a intrebuintiarea este nu numai du- bia, ci si periculósa, ba in casuri mai favora- bili, unde nu a urmatu moartea sub cur'a cu medicaminte, trece bol'a in altu reu, si mai na- inte'ori mai tardiu mistuesce trupulu intregu, — din contra intrebuintiarea apei, dupa cum vomu aretá, n'are nici unu periclu si nici o dau- na, este cea mai ratiunabila si mai in inco- ronata de succesu. Unde se mai poté asteptá vindecarea, urmédia de sine deci, ea sé ne su- punemu ei, cu atátu mai multu, cu cátu ea nu ne va pasesi in nevoia, ci va indestulá in

totu casulu pre cei ce cu credintia se su- punu ei.

Unde simtome le colerei sunt simple, adeca urdinarea si vomatulu, acolo ajunge a bé dupa fie-care vomare unu pacharu de apa próspeta; afora de acést'a are bolnavulu sé bee de atáte ori, de câte ori i este sete. Cum se aréta urdinarea, delocu trebuie data bol- navului, dupa fie-care urdinare, unu cristiru de apa rece. Acést'a se póte dá bolnavului de atáte ori, de câte ori va cere elu, caci unii afla deosebita alinare in cristiru. Vomarea carea la inceputu consta din bucatele luate, mai pre urma si din alte materii agramadite in stomacu, din apa beuta si din umedieeli diferitu colorate, ér mai pre urma numai din apa fiocósa, dupa repetite bere se ucide, si apoi urmédia unu muou mai grosu si fiere. Acestu resultat, pentru ca e decidiatoriu, este si bunu. Totu asiá se intempla si cu ur- dinarea. Daca prin urdinare s'ar goli macar numai umediel'a cea asemene apei de urediu in mare cátime, si s'au aplicatu vr'o câteva cristire de apa rece, apoi delocu urmédia una evacuare mai mucósa, mestecata cu fiere, si acést'a éra si este decisivu si favoritoriu. Coler'a insa se aréta câte odata numai cu opintiri spre vomatu, fora ca bolnavulu sé póta vo- má; — in acestu casu va be pacientulu mai multe pachare de apa próspeta, in intrevalluri mai scurte, si apoi cam de comunu urmédia vomarea; de ar fi soanulu ingreuiatu, atun- ci se dá pacientulu, éra si in intervaluri mieu, cristire de apa rece, pana ce urmédia efep- tulu. Urmat'a vomare si urdinare se tratédia apoi precum aretaramu mai susu.

Daca cur'a cu apa se va incepe de locu,

Dlu Thiers a mersu apoi la *Vaast-la-Haut*, (langa Valenciennes,) unde se afla administratur'a minelor dela *Anzin* (mediantnopte) si unde s'a tînutu in d'ia urmatoria si Adunantia generala a actionarilor dela amintitele mine. (La acesta adunantia a venit anume dlu Thiers pentru d'a asculta consularile expertiloru.)

In Lille si in Valenciennes, precum si in tota Francia de mediantnopte, dlu Thiers e mai popularu decatu ori candu alta data. Despre acesta Ve asecuru eu, carele caletorescu neincetatu in aceste parti. Si par ca acesta simpatia si amore a poporului ilu intineresce si intaresce pre betranulu Thiers, caci desi acum e dejã de 78 de ani si din anii copilãriei totu in studia si in lupte a traitu, totusi densulu e asia de vengiosu si areta asia de teneru, in catu ai cugetã ca e abia de 50 de ani! —

Acesta ovatiune a lovit adencu pre domni Monarchisti si ii-a adusu in mare confusiune, desorientandu-i de totulu.

Am inca despre multe a Ve serie, tôte de interesu mare si mai vertosu cu privintia la constelatiunea politica a partidoloru si la aspectele loru in viitoru — insa cu alta ocaziune. Gr. M.

Langa Timisiora, in iuliu.

(Se participe s'eu nu invetiatorii nostri confesionali la cursulu practic, care se va deschide s'eu estu timpu prin ministrulu de culte?) Acesta este o intrebare, pre langa care invetiatorii romani confesionali de multu timpu se invertescu. Opiniunile sunt diverginti. Unii si a nume acesia, cari tînu multu la praça si esperintia si tindu la perfectiunarea loru pe terenulu pedagogicu, dicu ca — e bine s'eu participãmu.

Altii erasi, pentru ca de o parte s'eu apara de zelosi si „puri“ nationalisti, era de alta parte s'eu nu fia conturbati in dulcele loru „farniente“, — dicu ca — s'eu nu participãmu, pentru ca — dupa pretins'a loru parere, din cercetarea acelu cursu nu numai n'am cascigã nimica, ci am si perde, molipsindu-ne magiarismulu!

Apoi — socotescu domni'a loru in „puritanismulu“ loru nationalu — apoi decatu s'eu ne magiarisãmu, mai bine remanemu asia cum amu fostu si suntemu. Stimu parerea tuturera, macar absurda s'eu fia; insa candu vedu ca cutare, pentru ca s'eu si ascunda rusinea si s'eu trãca de ceea ce nu este, de mare nationalistu si chiar *Daco-romanu*, candu vedu adeca argumente iesuitice, — atunci nu potu s'eu nu spunu in faccia zelosiloru iesuiti din cestiune, cumca argumentele loru, in contra

participãrii la numitul cursu, nu stau de felu si ca provinu — cu o disparetãria exceptiune — din nepasare pentru caus'a invetiamentulu popularu. Pentru ca — dupa parerea mea si — credu, dupa parerea tuturoru celoru nepreocupati, a invetiã, fia de la Turculu s'eu Tatarulu, totu de un'a este folositoriu; era in casulu de faccia, folosulu nu se marginesce numai la respectivii invetiatori, ci invetiatur'a loru se va reversã asupra scolariloru ca nesce binetacãtorie radie de lumina.

Prin cercetarea cursulu, invetiatorii nici decatu nu se deobliga guvernului s'eu organelorului lui, — aci, fratiloru si domnilorului, nu se pôte aplicã, dreptu esemplu admonitoriu: „*Timeo Danaos et dona ferentes*“, pentru ca noi invetiatorii vomu propune in scõlele nostre numai ceea ce vomu afã ca e binefacãtoriu pentru invetiamentulu nostru popularu nationalu, si tôte le vomu propune copiloru in spiritulu nationalu, avendu totu de un'a in vedere interesulu nostru specialu de cultura.

Cu catu mai multe metode cunõce unu invetiatoriu si cu catu mai multa esperintia are pe terenulu instructiunei, cu atãtu mai usioru i va fi d'a alege metodu relativminte mai bunu pentru ajungerea marelui scopu alu instructiunei popularu.

Eu dicu deci, ca s'eu participãmu la cursulu ce se va deschide catu de curendu, numai s'eu se deschida si s'eu se propuna diferitele obiepte in limb'a romanãca; caci — si d'aca nu vomu trage nici unu folosu din acesta participare, dauna de securu nu vomu avã. Apoi nefolosindu-ni nimica frecuentarea cursulu, ilu vomu parasi si vomu multiam domnilorului pentru „binevoientia-li.“ — *Invetiatoriu A.*

Beisusiu, 20 iuliu 1873.

(Semna buna si frumoãa sperantia pentru viitoru.) Scumpa, frumõsa si sublima e limb'a pentru o natiune. Ea este tesaurulu celu mai pretiosu si totuodata stelpulu celu mai poternicu alu edificiuului nationalu, si cea mai scumpa garantia pentru vieti'a unui poporu; caci indata ce unu poporu e despoiatu de limba, nici vietiã nu mai existe in densulu. Èta de ce trebuie s'eu ne iubimu limb'a, de ce trebuie s'eu o padimu ca pre celu mai mare tesauru, si s'eu o perfectõnamu ca pre singurulu sorginte alu vietiã nostre nationalu.

Vietiã si limba, — acestea sunt primele concepte ale omului. Precum vietiã, asia si limb'a pretinde cea mai mare ingrigire dintru inceputu pana la mormentu. Acesta e caus'a finala, de ce ne constituim in societãti inca din fraged'a-ni etate pentru a face destulu acestei detorintie naturale.

Ori ce fapta buna si frumõsa indepli-

nita ni desfãteza inim'a. De acea privește lucratorulu obositu de munca preste lucrulu seu in deplinitu cu anim'a saltãda, si cu catu mai mari au fostu greutãtãle si necasurile cu cari a avutu a se luptã, cu atãtu mai mare i este bucur'a si placerea. Si multe sunt pedecile si mari necasurile ce noi romanii pre acestu stravechiu alu nostru pamentu intimpinãmu in straduintiele nostre de naintare si perfectiunare, caci masteri si dusimani ni sunt *stepanitorii* strabunei nostre patrie. —

Din acesta, si erasi din acea cauza ca s'eu ni cunõcemu si s'eu ni cunõca si altii poterea nostra spirituala si materiala am cugetatu a fi necesariu unu reportu publicu despre starea societãtii nostre de lectura, care-lu si lasãmu s'eu urmeze mai la vale, ca s'eu cunõca onoratulu publicu, ca in venele tenerime romane din gimnasiulu de Beisusiu se mai afla sange plinu de virtute strabuna, si de acea neci sant'a sa detorintia de a-si cultivã limb'a in societate, nu si-o neglese nici estu anu.

Societatea in acestu anu a tînutu 34 siedintie, dintre cari 2 au fostu publice. In aceste siedintie, tenerimea, sub conducerea cea intieptã a iubitoriloru sei, a facutu unu progresu pre catu se pôte de frumosu; caci pre langa desbateri si consultãri necesarie s'au cetitu 51 de operate originale si 5 traduceri din diversi rami ai literaturii si s'au rostitu 74 declamatiuni.

Dintre operate, mai bune sunt disertatiunile: „*Metamorfosela*“, „*Patitulu*“, „*Èr-n'a*“, „*Secolulu presente*“, si „*Unde e fericiirea*“, tôte de I. Popiliu. — „*Romanii n'au desperatu*“, „*Copila morinda*“, si „*Florea vietiã mele*“, poesie de F. Palade. „*Primavera*“, „*La Elena*“ si „*Ultimulu meu doru*“, poesie de I. Buna. „*Poterea scientielorului*“, disert. si „*Doua rose*“, novela de I. Lemacu. „*Cateva cuvinte despre clasicismu*“, disert. de I. Munteanu. „*Venatoriulu romanu*“, poesia de P. Coroiu. „*Doina de despartire*“, poesia de A. Centea. „*Despre morte*“, disert. de D. Kõváry. „*Meditatiuni*“ de I. Cighi etc.

Societatea a datu in a dõu'a di de Rosali si o pretcere, din alu carei venitu curatu 60 fl. s'au impartitu intre tenerii lipsiti.

Averea intrãga a societãtii consta din 341 fl. si 21 cr. cari stau sub suprayeghierea manipulara si responsaveritatea Rdissimului d. presiedinte I. Kõváry. Bibliotec'a contine 288 opuri in 394 de volume din diversi rami ai literaturii romane, magiare si germane. Societatea a primitu mai departe gratisu urmatorele diurnia: „*Albina*“, „*Federatiunea*“, „*Gur'a Satului*“, „*Der Osten*“ si nr. 3 si 4 din „*Revis'a contemporana*“.

In urma nu potemu uitã, ca o parte din

progresulu facutu de tenerime se pôte atribui si generosiloru benefacatori, cari parte prin donatiunea opuriloru ori dinariloru loru, parte prin svatu bunu au tornatu multu in nectarulu ce l'au cascigatu membrii societãtii de pre altariulu muselor; si cari prin ideiele si principale loru salutarie au datu o direptiune romanãca spiritului teneru a junimeii. Pentru acesta generositate, societatea li aduce prin acesta cea mai adunca multiamita.

Stef. Gulesiu,
prof. si conducatorulu
societãtii.

I. Lemacu,
not. cor. ad hoc.

Strãja, (in fostulu confiniu milit.) in iuniu 1873.

(*Scõle confesionali ori comunali?*) Votu s'eu vorbescu despre scõla, pentru ca scõla e este acelu sorginte divin, din care au s'eu reverse radiele binecuvintãtorie ale progresulu omilateralu, preste spatiõs'a campia, de presinte cam sterila, a romanimeii, pentru de a o face fertila precum face fructiferu reversarea Nilului pamentulu Egiptului. —

Asi incercã s'eu vorbescu despre scõlele nostre, cu referintia la caracterulu loru confesionalu ori comunalu, de si recunõcu ca acesta tema este multu mai grea, decatu s'eu potu eu elaborã, asi incercã inse, ca dõu'mi-ar succeda a desamagi pe acele comunali din fostulu confiniu militar, care prefereser caracterulu comunalu celui confesionalu.

Pentru de a distinge caracterulu scõleloru nostre, confesionalu ori comunalu, in interesulu comunu apelezu la acei eruditi barbati ai natiunei nostre, cari posedu facultatea de a essoperã mai lesne acelu rezultatu doritu, la care eu prin esperintia mea nu potu ajunge; a pune inna naintea ochiloru On. lectori daunõsele urmãri, rezultate a scõleloru asiã botezate comunale, fie-cine e in stare.

Sunt mai multe lune de candu petrec in acesta comuna, si de atunci scõla romanã de aici si din mai multe comune ale acestãi juru, se intielege cu caracteru comunalu este inchisa din lips'a de invetiatoriu. — Sfasiatoriu de anima, candu vede unu romanu binesimitoriu pe pruncii scolaru, manditiile, sperantia si viitorulu nostru, cari s'eu potrecu anii meniti crescerii fara de invetiatoriu, crescendu in intunerecu si concretu diuti ne-ingrigirii parintesci a creatoriloru de scõle comunali.

Nu e de miratu ca „ingrigitorii“ scõleloru comunale nu staruescu, pentru de a prevedã scõlele for' amanare cu docinti bravi, caci avemu trist'a esperintia, ca densii in interesulu sustinerii loru nu vrãu s'eu o face dar e de miratu de conducetorii acelor

adeca pana ce pacientulu vomu si urdina, apoi succesulu este evidentu si bolnavulu scapatu, si n'are alt'a de facutu, decatu — pôte ca s'eu se restauredie mai bine — s'eu se spele preste totu trupulu cu apa rece, 15—18° R. si s'eu se involue in mesaiã ude si bine stõrse.

Insa asia de simple si curate simptome ale colerii, raru va afã mediculu, fia ca pacientulu mai nainte a fostu nesãnetosu si slabanogu, fia ca ajutorulu se cere pre tardiu. Cele mai de aprõpe si mai favorabili simptome sunt: pelea fõrte calda, marit'a, inflacarat'a caldura, a trupului si crãncenele doreri in fõle. D'aca ferbintiãli si dorerile in fõle s'ar intomplã de odata, apoi trebuie s'eu ne apucãmu de ferbintiãli, fiindu ca cu subtragerea acesteia inceta si dorerile. Punemu intr'o trõca apa de 16—18° R. si facomu semicupiu. In acesta trõca siede pacientulu si dupa ce i se spela capulu si peptulu, s'eu se frece totu trupulu; mai vertosu inna trebuie bine framentatu fõlele, era piciorãle bine frecate. In acestu semicupiu petrece bolnavulu atãt'a, pana ce ferbintiãli se recoresce si pacientulu incepe a tremurã. Durat'a e diferita dupa marimea ferbintielei, dela vr'o cãteva pana la 15 si mai multe minute. Dupa acesta scotemu pacientulu afõra, lu stergemu si frecãmu bine cu una pandiatura uscata (mesaiu) aruncata preste elu si-lu punemu in patu. D'aca dorerile fõlelui n'ar fi slabitu prin potolirea ferbintielei, atunci aplicãmu fõmente racoritõrie pe fõle, la 5—10 minute schimbate, i dãm s'eu bã apa si unu cristiru; de s'ar renõi ferbintiãli, atunci urmãdia erasi semicupiu ca mai nainte; — inna in cele mai multe casuri

dupa celu d'antãiu va urmã sudõre critica, favoritorã, carea lasãmu s'eu curga in pele si o sustienemu dandu bolnavulu pucina apa a bã. (Aci trebuie bine insemnatu, nu multa apa de odata, ci numai cãte o inghitire intinsa.) Cum inceta sudõrea a curge, spelãmu pacientulu in patu ori in trõca cu apa de 15—18° R. D'aca dorerile in fõle s'ar aretã erasi s'eu si la inceputu fora de oribile ferbintiãli, atunci in locu de semicupiu punemu pre bolnavu in baia de siediu de 15—18° R. in care i frecãmu numai fõlele si-lu framentãmu pana slabescu dorerile, apoi i dãm apa s'eu bã, si clistiri. — Spasmii, (sgarciuri), ce se areta in picioru mai vertosu, in pulpi si degete, ceru o frecare iute cu carpe moiãte in apa catu se pôte de rece si bine stõrse. De s'ar aretã spasmi si candu sta pacientulu in baia de siediu, atunci trebuie si piciorãle bine frecate cu apa rece. De ar fi inse piciorãle reci, fara caldur'a vietiã, apoi trebuie inna frecate si cu carpe uscate, s'eu mai bine cu postavu ori flanelu, si apoi involite bine, ca cerculatiunea sangelui s'eu se redice.

De ar incetã inse tôte simptomele reactiunei, adeca nu ar urmã neci vomare, neci urdinare, neci inflacaratõria ferbintiãli, ci o ferbintiãli torpida, care se pôte cunõce prin aceea, ca pacientulu e fara potere, frantu si mai fara de consciintia; si d'aca s'ar aretã pelea rece, asemenea ca la cei morti, atunci punemu pacientulu intr'o trõca gõla si lu udãm iute cu o cana buna de apa catu se pôte de rece, de vr'o cãteva ori, apoi lu punemu erasi in patu. Dupa acesta va aretã mai multa activitate de vietiã, pelea va luã o caldura mai naturala si pôte ca o

astfelu de tornatura (Duche) va ajunge ca sã atintimu sudõre, si prin ea prevenirea pericolului. D'aca inna rezultatulu nu ne ar indetualã, apoi mai repetimu tornatur'a odata s'eu mai de multe ori. D'aca cineva nu ar cutesã a intreprinde acesta udare cu apa, acelu pôte spela pacientulu cu apa rece in patu; inna acesta procedura este periculõsa si cere cea mai mare atentiune si cea mai mare energia. Trebuie inse bene insemnatu, ca astfelu de udare ori spelare trebuie fõrte iute intreprinsa, in 1/2—1 minutu; caci cu catu mai iute si mai sburatõria si mai rece este actiunea, cu atãtu mai grabinca si mai poternica va fi postactiunea. — D'aca dupa astfelu de tornaturu cu ape s'ar aretã erasi ferbintiãli — de si in mai mare gradu — si inna nu aru fi urmatu sudõrea, apoi atunci pasimu la involuirea pacientulu in mesaiã ude, in care-lu lasãmu se jaca — d'aca pote — 3—4 ore, si d'aca va urmã sudõrea, apoi rezultatulu e favoritoriu. Dupa involuirea urmãza spelarea cu apa de 15—18° R.

Avendu dara acumã locu ori-ce escretiuni critice, fia prin sudõre, urdinare, vomare, pacientulu se pôte considerã ca salvatu; d'aca inse acesta nu s'ar potã ajunge nici intr'unu felu, atunci avemu s'eu ne asteptãmu la unu esitu funestu; inse neci acumã nu trebuie a desperã, ci a cautã ori ce schimbare in pacientu a o intrebuintiã spre bine, pana ce mai este o resufare in tressulu. D'aca pericolu este delaturatu, escretiunile critice mergu in marsiulu reu, atunci mediculu are a se tîne pasivu, adeca numai a sustienã escretiunile critice si a delaturã ori ce pedeca, ori ce gresiãla. Pacientulu va adormi lin-

citu si dupa ce se va trezi, va simti poteri si va cere s'eu mance. Acumã are a se da aceea cere, adeca panca cu untu prospetu, õua moiã, lapte, de beutu apa; tôte aromatele si spirituosile, seraturile si acriturile sunt a se incunjurã. Ca o cura supletoria pentru intarirea organelor fõlelui se iã reconvalescentulu cãte unu, dõua ori trei clistire pedise si s'eu involuia fõlele de 3—4 ori pe dia cu fõmentu inviãtoriu, manetiã cum se scõla din patu, s'eu se spele cu apa rece. Se pôte si involui de vr'o cãteva ori, si apoi se spela si intrebuintiãdia baiã de siediu.

Acesta ar fi, iubite cetitoriu, cur'a de apa susu descrisa, asia precum am afãtõrii cei mai buni autori. Eu, ce e dreptu, nu am tratatu de colera neci unu pacientu asia, caci nu mi-a fostu cunõscuta acesta tratare, d'eu am tratatu alte bõle cu succesulu celu mai bunu! Mi se spune inse, ba in tempulu colerei de la 1831, fiindu eu in Marmati'a ocupatu cu tratarea bolnaviloru, unu preotu din Vãsieu, apucatu fiindu in drumu de colera, tã inapamentatu si a intratu in una fontãna cu borvizu, de care se afla acolo multe, si s'eu vedu a esitu sanetosu! In anulu 1836 fiindu eu in partile Temisiului, veniau omeni apucati de colera din Romania; unulu erã totu udãtã plõia, de abia resufã; lu dusei intr'o camera ce o gatisemu pentru astfelu de bolnavi; vrui s'eu dau medicina, dar elu apucã urdãrulu si beu apa pana se imflã, si se pune pre patu si incepu a versã. Eu vreamu s'eu oprescu versatulu cu medicina — caci avemu invetiãsemu — dar elu me impinge si mi erasi apa. Dupa o õra me ducu se vedu mburrit'a omulu ce nu vrãu se asculte de mine, si

me, romani adeverarii, cum densii nu vreu
priocpa, ca scolile comunale nu au alta
namare, si alta deviza de catu sgudivrea
dificiului nostru national si religionar;
brada este famosulu circulariu despre car-
de didactice ale Dlui B o i u; si deoblega-
ma invetiatiului d'a fi si cantoru de o
partie, er de alta, indetoria de a propu-
te in scol'a comunala, din carea nu se potu
schide nici judanii, ba nici chiar turcii, si in
am'la minoritatei scolariloru, adeca a face
la scol'a turnulu Vavilonulu!

Eu intrebu ca: ore e pesibilu in o ase-
neme scol'a comunala, unde sub lgreu pedepsa
interdice invetiatiului a descoperi ade-
verulu si lumin'a, e posibilu ore ca se se
tinga la folosele acele, la eare seolele confe-
sionale — gratia autoritatiloru loru supreme
statutulu organicu — in scurtu tempu
ajunsu? eu afirmu ca: nici odata.

Apoi de ce nu ve desceptati din som-
n'la spatiei si nu ve desamagiti voi,
romani, cari sustieneti sistemulu
comunulu? Nu ve amagireti cu promisiunile
donorile, ce vi se oferu, aduceti-ve aminte
la *Tineo Danaos dona aquas ferentes*, — vedeti
ceste in detrimentulu nostru nationalu si bi-
nececu a da proprietatile nostre straini-
loru; nu ve amagireti cu pretinsulu ajutoriu
in partea statulu, caci acelu ajutoriu si
promisele parale sunt totu din sudorea si
suarerea v'ostre, dar' nu mai multu pentru
v'ostre, caci scol'a, ca proprietate a v'o-
stra, de care se poteti dispune dupa pricepe-
na si voi'a v'ostre nu mai aveti, — ati dat'o
scapulu.

Apelezu la onorea tuturoru Dloru Preoti,
invetiatori si judi comunali, de prin comunele
scapulu militariu ca se nu intardiati a ve
canta si a declara, candu veti fi intrebatu,
seolele v'ostre de confesionale; nu credeti ama-
gitoriloru strainici scolile ar veni sub conduce-
re popiloru, caci voi sunteti cari manipulati
sunteti, — au nu vi e destula garantia Statutulu
organicu? Si eu am avutu nenorocirea a alu-
mele palavre de la unu Inspectoru a-
delor comunale, cu care de curandu
disputatu; dar dupa ce i-am documentatu
trariulu mi-a spus'o verde ca i e detorin-
a vorbi asi'a, a vorbi mintiu'a.

Va dice cineva ca si scolile confesionale
vacante; da, recunosc, inse deca nu
momentanu, dupa cateva dile de securu se
dispusetiunile necesari pentru intregirea
statulu vacante, si deca nu se afla inveti-
atoriu, preotulu suplinesce, si scolarii nu perdu
tempulu in daru.

Apoi de ce nu instrueza preotulu si
a cele comunali? Pentru ca autoritatile

scoliloru comunali lu lasa in voia, apoi pu-
cinci au consciiti'a si voi'a buna de a face unu
bine, ne constrensi; er de alta parte, judele
comunalu dispuno, apoi de ce se nu bage si
densulu degetulu in miere, pre tempulu
vacantie? —

Ar' fi de doritu ca se se rezolveze
odata caus'a scolara in fostulu confiniu, si eu
sum bine informatu ca dela autoritatile
nostre scolari s'au si facutu pasii cuveniti, la
locurile competinti, dar' se vede ca nu
sunt inca preparate seu mai bine disu casti-
gate tote comunele, si deci se astepta pana
atunci; eu inse speru ca nici unu romanu
adeveratu nu va preferi perirea; deci
me mangaiu cu speranti'a, ca nu voiu fi stri-
gatu in pustia. —

Totodata mi iau voi'a a aminti, ca Do-
mineca, in 24 iuniu, s'a tinentu in st'a bise-
rica, asistandu publicu numerosu, parartasu
pentru defunctulu nostru Metropolitu An-
drei Siaguna. — Si poporulu de rondu, fiindu
convinsu despre perderea cea mare ce ni-a
causatu mortea acestui mare barbatu, ofteza
cu profunda parere de reu: *Se i fia tieri'na
uri'ora, caci memor'a si-a facu' o elu insusi
ne-uitata!* — C. G. Spineanu.

De pre malulu Muresiului superioru, in iuliu.

(*Rogare si provocare intr'o cauza impor-
tante si de interesu publicu.*) Sunt impreju-
rari, intre cari „tacerea“ intr' adeveru „e ca
mierea“, de multe ori inse tacerea e veninu
si se imputa cu dreptu — de pecatu. Si pecatu
ar fi, si inca pecatu nationalu, tacerea in pri-
vinti'a obiectulu, despre care scriem.

Acu cinci ani intr'ega pres'a romana
apel'a la sentiulu nationalu si de umanitate
alu publiculu intru usurarea sortei Tofale-
niloru, cari luasera lumea in capu, scosi
fiindu din vetrele loru strabune de selbate-
culu magiaru, in timpu de ierna. Tipetulu
si dorerile sermaniloru nostri frati prin pres'a
romana ni sfasiau inimele si numai celu cu
inima de petra nu li-a consentitu dorerile si
nu li-a intinsu man'a de ajutoriu, ca se-ii
soape de perire, la care ii aruncase asiaticulu
proprietariu de pamentu.

Prezum se scie, s'a adunatu spre acestu
scopu sum'a de aprupe seu preste 12.000 fl.
v. a. Despre acesti bani inse, respective ca
— unde sunt si cine si acum ii manipule'dia,
nu scimu nimicu, pentru ca — incatu scimu
noi, nu s'a raportatu nimicu in acesta privin-
tia din partea competinte.

Subscriii deci, ca unii cari inca au
contribuitu la amintit'a suma, era mai ver-
tosu pentru ca poporulu nostru, nevedindu
dare de se'ma publica despre banii adunati

dela elu, s'a des-gustatu cu totulu d'a mai
contribui pentru scopuri nationali, — cu totu
respectulu rogamu si provocamu pre respec-
tivilu domni, cari la timpulu seu au luat
asupra-si manipularea baniloru pentru fratii
nostri Tofaleni, se ni deo fora intardiare res-
punsu la urmatoarele intrebari:

Cati bani s'au adunatu pentru scopulu
amintitu? — Unde se afla elocati banii si
cu cate procentu, au dora s'au impartitu deja
intre nefericitii Tofaleni?

Asteptamu cu nerabdare respunsu la
aceste intrebari, pentru ca informatiunile
private, prin divergentia loru ne nelinicescu
si insufla ingrigiti in privinti'a sortei bani-
loru destinati pentru nefericitii nostri frati
si luati din pung'a poporulu. Necapetandu
respunsulu doritu, va fi imposibile a desava'a
pre cei ce respandescu faime suspiciunatorie
in privinti'a manipularii desu amintitiloru
bani, si suspitiunea devenindu „credintia“ si
„cunoscintia“, cumca banii nu s'au intrebun-
tatu spre scopulu destinatu, — ore cu ce fa-
cia ne vomu mai pot'e adresa poporulu, ca
se ni deo denariulu seu pentru scopuri uma-
nitarie si nationali?! —

Mai multi scrutatori de adeveru.

Resinari, in iuliu 1873. *)

(*Replica si desluciri.*) In nrulu 45 alu
pretiutulu diariu „Albina“, primari'a Resi-
nariloru apare cu o apologia monstruosa pri-
vitoria la corespundintia din Resinari, pu-
blicata in nr. 36.

Omenii desordinei de la Primari'a ac-
tuala a Resinariloru — vedindu o parte din
faptele loru nelegali descoperite — vinu sub
masca primari'e a face rectificari nebasate si
desierte, si a gratifica cu insulte reutaciose
pre toti accia, cari nu-ii mai lasa a pescu in
turbure.

Noi, de si „semidocti“, dupa cum ne
apostrofeza acci „deplinu invetiati“ oieri de
la primaria, totu nu ne vom dejosit a-ii imita
pre densii pre acestu terenu de polemia.

Insultele si fanfaronadele le lasamu pre
sem'a dloru, ca se se servesca si delectedie de
densele; era noi in replic'a nostra ne vom
sili a chiarifica adeverulu mistificatu de
densii.

Primari'a, deca ar ave catu de pucinu
sintiu de onore si moralitate, n'ar cutesa
a respandi mintiuni in publicitate, a alarma
lumea si pre oierii romani cu asertiuni nea-
-

*) Acesta corespundintia aflamu de lipsa a o
publica, pentru ca ea lamuresce caus'a din temei
si ni ar'eta geneasa regretabilei certente frati de
la Resinari. Red.

deverate — „ca existu procese inecandate de cati-
va, contra intregulu poporu romanu de sub
munte“, caci sunt diametralmente opuse ade-
verulu.

Noi nu scimu se fia inscenatu nimenea
atari procese, nici contra oieriloru romani de
sub munte, nici contra celoru din Resinari,
ci numai contra unoru omeni de la primari'a
actuala din Resinari.

Spre orientarea onor. publicu cetitoriu,
vom lamuri starea lucrulu asi'a dupa cum
existu in realitate, er nu dupa cum o misti-
fica falsii oieri de la primaria.

In Resinari existu doue clase de oieri:
Una a economiloru oieri ce tienu oi de ruda
si cari cu bolete, numite *reghii*, isi trecu tur-
mele loru totnu'a la pasiuine si iernatecu in
Romania, si de acolo se intorc cu ele numai
primaver'a spre a-le duce la veratecu in
munti. Aceste oi, nici la trecere in Romania
nici la esire de acolo, nu sunt supuse la nici
o taca vamala, — prin urmare nici procese
vamali nu se potu intent'a in contra acestoru
oieri.

Cealalta clasa de oieri in Resinari este
a speculantiloru, cari nu tienu oi de ruda, ci
cumperaturu de oi si capre din Romania,
pentru taiatu. Vitele cumperate, dreptu im-
portu, dupa lege sunt supuse tacei vamale,
de fie care capu de vita merunta cu 27 cr.

De clas'a acest'a a speculantiloru se
tienu si oierii nostri dela primaria. Dloru, ca
membri ai oficiulu si reprezentantie comu-
nala — in contielegere cu notariulu I. M.;
au abusatu de oficiulu loru — si au facutu
bolete false pre numele lor si pre nume
straine, cu cari au scosu dieci de mii de oi si
capre din Romania, fora a solvi pentru ace-
stea taca vamala prescrisa.

Acesti omeni prin abuzulu loru nu au
casiunatu dauna numai erariulu, ci si mai
vertosu acoloru omeni seraci, pre alu caroru
nume au facutu bolete false. — Prin urmare
nu toti oierii din Resinari nici toti speculantii,
ci numai 6 abusatori dela primaria, cu nota-
riulu in frunte, sunt in cercetare, pentru ca
au facutu insielatiune.

A se rectific'a o primaria cu calomni si
imputari false, e destulu de ridiculu si tragi-
comic. Deca omenii de la Primaria si au
perdu simtiulu de onore — si luora fara
capu, fia scuti ca cei asupriti nu si-au per-
dutu demnitatea nici curagiu de a-ii com-
bate pentru faptele loru cele rele si a conti-
nu'a cu perseverantia pre tote caile legali
lupt'a pentru stergirea abuziloru.

Omenii de la Primaria, egoisti de pre-
dilectiune, despretiuescu, insulta si perse-
cuta pre toti barbati de pricepere si cu sim-

la afai in sudore — si apoi s'a si insenato-
citu. De acestea asi'u pot'e ener'a multe, dar
spaculu nu me ierta.

Resumandu dara tote pre scurtu, eta
ce trebuie se urmamu in colera:

1. Se grigimu de curatienia, se manca-
nu moderatu, mancari usiore, carne pucina
ori nici cata, se bemu apa rece prespeta adese
ori, se ne ferimu de totu ce interita stoma-
culu, etc.

2. Daca pre langa tote acestea ar apu-
ca coler'a pe unu unulu de ai nostri, lu punemu
in patu, si daca vomu si urdina, i damu
apa se be de cate ori vomu si de cate ori i
vime setea, i damu clistiru de cate ori urdina
si ar cere.

Daca vomarea nu se ar'eta, ori urdinarea,
se cast'a se poduce prin berea de apa mai
multa si prin clistire mai dese. In fine se
opela reconvalescintulu cu apa rece demane-
ta, candu ese din patu caldu.

3. Daca simptomele sunt complicate,
adeca ferbintiela inflacarat'oria, pelea forte
calda, si doreri in fol'e, atunci intrebuntiamu
semicupiu. Daca dorerile sunt fara ferbin-
tiela mare, punemu pacientulu in bai'a de
siedintu, si-i damu clistire; urmandu sudore,
pacientulu va be cata pucina apa mai desu.

4. Spasmi ori unde s'aru areta, trebuie
frecate acelea parti cu carpe moiate in apa
citu se pote de rece, apoi bine storse.

5. Unde nu se vedu evacuatiuni si paci-
entulu ar da in torpiditati — lungore —
scolo trebe aplicatu dusiu, adeca tornatura
cu apa rece, odata ori de mai multe ori, si
frecari ude si uscate, adeca cu carpe ude apoi
cu flanelu uscatu.

NB. In astfelulu de tratare este freca-
rea pelei de cea mai mare insemnatate si nu
trebuie privita ca unu ce unilateralu ori ne-
esentialu; caci fara acest'a, ap'a nu ar po-
te destulu de iute si bene Inera. Este dara
de a se ingrigi de individidi cari au destula
potere se frece bolnavii.

Acuma ni in remane alt'a decatu a areta
ce ni trebuie pentru tratarea bolnaviloru de
colera, si acestea sunt: ap'a rece ce se afla in
totu loculu, o troca, vre o cateva mesaia, o
petura — poneva grosa — unu clistiru, ade-
ca o pompa ce se capeta in bolte, o cana ma-
re, si — daca pote fi — unu termometru.

Semicupiuulu seu diumetatea de baia, se
face astufeliu: luamu o vana cu margini mai
scunde, ori o troca, punemu apa in ea de 4—5
policari, astufeliu, ca — candu va siede pa-
cientulu in ea, se se suie ap'a pana la 6—8
policari. Ap'a are se fia de 15—18° R. de rece;
in ea punemu pacientulu se sieda si-lu spe-
lamu si frecamu — cate doi omeni — catu
se pote de bine; unulu din acesti doi omeni
are se frece partile din susu, altulu cele din
diosu ale trupulu.

Durat'a acestei bai este, dupa ralatiunea
caldurei, acusi mai langa, acusi mai scurta,
de la 10—15 si mai multe minute, pana ade-
ca simte pacientulu ore care recela.

Bai'a de siedintu se face in urmatoriulu
modu. Punemu intr'o vana anume facuta, ori
in unu ciuberu cu doge mai scunde, atat'a
apa, catu se ajunga pacientulu, candu va
siede in ea, pana cu 2 degete sub boricu;
dupace a siedintu pacientulu in trena cu o
carpa uda pre capu si cu petiorele afara,
si freca elu insusi si fragmenta fol'ele, seu da-

ca elu nu aru fi in stare, unu servitoriu. Si
asta baia in apa rece de 14—18° R. pote tien'e
unu patrariu ori diumetate de ora, pana ce
adeca incepu a slabi dorerile. De s'aru ivi
spasmi, atunci trebuie si petiorele bine spe-
late si frecate cu apa catu de rece, si apoi cu
flanelu uscatu; atatu candu esa pacientulu din
acesta baia, catu si din semicupiu, trebuie
bine stersu si frecatu cu unu mesaiu mare si
apoi pusu in patu se se incaldiesca. — La
spasmi este frecarea lucrulu de espetenia.

Spelarea se face in modulu urmatoriu:
Siedemu intr'o troca uscata si luamu apa din
unu vasu pusu langa troca; cu acesta apa
udamu capulu, peptulu si umerii si frecamu
cu manele gole asia udatele parti, apoi spe-
lamu manele de susu pana diosu, dupa acea
picio'rale, apoi fol'ele, crucea si spatele si le
frecamu bine; dupa aceea ne stergemu si im-
bracamu ori culcamu in patu, ca se ne incal-
dimu. Acest'a se face la bole mai usiore, in
reconvalescintia, si spre curatienia trupulu
in tote dilele, candu ne sculam din patu si
suntemu inca caldi, si dupa tota invalirea.

Invalirea in mesaia ude, bine storse,
se face in modulu urmatoriu: pre unu patu
cu pilota de paie punemu o cerga — patura,
poneva buna grosa — preste acest'a unu me-
saiu udatu in apa rece, dara bine storsa, ast-
felu, ca — candu se va culca pacientulu, se-i
vina pana la grumadiu. Preste acestu mesaiu
udu se culca pacientulu si se invelue inte, seu
daca elu n'ar pot'e, altulu, astfelu, ca mesa-
iulu udu se ajunga pretotiduenia, inse se nu
stringa trupulu; apoi iute ilu inveluimu si in
cerga, mai punemu si alte acoperemente, ca
pacientulu se se incaldiesca bine; pre langa

grumadiu este bine a pune unu stergariu us-
catu, ca se nu strabata aerulu. In acesta in-
valu ire siede pacientulu 1—2—3 ore acu-
dandu bine, apoi i se ieu inveliturele si ese
iute spelandu-se in ap'a ce sta gata spre sco-
pulu acest'a, si se freca trupulu si se pune in
patu. Acesta invaluire se pote asemenea cu
bai'a de de abure in patu si scote totu reulu
din trupu prin sudore.

Tornatur'a, seu dusiulu, se face punendu
pacientulu in o troca uscata, si tornandu ra-
pede preste elu o cantitate de apa, apoi sco-
tiendu-lu iute si stergendu-lu. Aci se cere
apa catu de rece.

Fomente inviat'orie se facu moindu unu
stergariu mai lungu in apa rece si invalidu
cu elu fol'ele din diosu de boricu, astfelu, ca
de nainte se vina indoitu; deca dorerile aru
fi mari, trebuie schimbatu la 10—15 minute.

Acestea aducendu-le la cunoscintia pu-
bliculu cetitoriu, care vre se se ajute intr'unu
modu nepericulosu in contra colerii, me voiu
tien'e norocosu, deca numai unulu le va intrebun-
tintia bine si cu succesu bunu, precum am causa-
de a pot'e spera. Atat'a inse mai am de spusu,
ca — daca am disu: „*mediculu are se factu
etc.*“ — nu am intielesu aci „*medicu invetiatu*“,
ci pre ori-cine, care va ceti acestea cu aten-
tione si va cutesa a intreprinde cur'a si a da
ajutoriu deapropelului seu. Si daca celealte
redactiuni vor afla acesta invetiatura demna
de propagatu, le rogu se o primesca si ele
in colonele sale pentru latirea ei intre poporu.

tieminte bune, ce se afla in comun'a noastră si carii nu se tienu de cast'a lor — nici consimtu ca faptele lor arbitrarie.

Mai apostrofia Primari'a pe asupriti ca: „ambia cu totii a nimica taindu caniloru frandia (!?) la comanda dlui Petru B.“ Dechisarăm sincer, ca compatimim pre sermar'a Primari'a vedindu-o aerandu si alunecandu de pe terenulu de rectificarea alu fapteloru, — pre acel'a alu insulteloru.

Primari'a dice apoi ca: „doi asupriti — unulu a fostu in 1869 aleasu de reprezentante si colectoru, altulu inca din 1864 se intarise, din gratia, de' adjunctu invetiatorescu; celu d'antiau dupa csteva lune a fluertu in biserică, si dupa depunerea sutisióreloru, luandu-i se jurnalulu casei, s'a alungatu din postu si s'a predatu forului criminalu din Sibiu pentru a-si lua plat'a sa.“

Sé lamurim nitielu si aici starea lucrulu. La organizatiunea comunala din 5 febra 1870, ómenii desordinei, ne mai fiindu alei in posturile cele grase ale oficiulu — s'au conjuratu cu notariulu contra noiloru alei, ca s'ei restórne. Mai antiau incepura delai Primariu, si nesuccedendu-li, se apucara de cassariu si insultandu-lu otarira a-lu depune si a pune pre altulu in locu-i, fora nici o cauza si fora dreptu, si s'au incercatu a-lu lua cass'a cu fortia; nesuccedendu-li inea nici acés'a, si cercara noroculu in 10 sept. 1870 cu colectorulu.

In absenti'a acestuia s'au dusu mai multi d'upa svatulu notariulu la elu acasa, si aflandu-i aici numai muierea i-au luat jurnalulu de dare cu forti'a! — apoi au sterutu la Inspectoru cercualu pentru depunerea si inlocuirea lui, din cauza ca ar fi intardiatu cu ducerea banileru la perceptoratu; au scosu comisiune contra lui, dar nu s'a potutu constata alt'a de catu numai o eróre — de 15 cr. — Déca colectorulu ar fi defraudatu „sutisióre“, precum afirma Primari'a, si ar fi fostu datu forulu criminalu spre a-si lua plat'a, atunci acés'a ar fi deja condamnatu pentru crim'a pretinsa. Acés'a nu s'a intemplat.

Mai departe aréta Primari'a, ca „totu asemenea a patitu al sociulu colectorulu, bistulu adj. invetiatoriu, adeca pentru mai multe abusuri, V. Cons. Archidiecepsanu l'a alungatu in tóma'a anulu 1872 pentru a dóu'a si ultim'a óra.“ Minunatu! Primari'a vorbece de alungári si abusuri si apoi retace acele abusuri! Óre déca colectorulu si adj. de invetiatoriu au fostu intr'adereru pentru abusuri alungati, pentru ce nu specifica si citédia acele abusuri, ca sé le camósca lumea si totu Resinarénu!

E constatatu, ca atátu colectorulu, catu si adj. invetiatoriu, ca membri ai reprezentatiónei comunale de regula s'au opusu si au combatatu faptele abusatórloru, si prin acés'a si-au atrasu ambii ur'a si resbunarea acestor'a.

Cá adj. de invetiatoriu ar fi fostu intaritu „din gratia“, e pura calumnia. Din gratia Inspectorulu cercualu sasu — ocupa officia numai abusatórii dela primari'a, aceia cari se afla in cercetare criminala.

Adj. invetiatoriu a fostu unanimu rogatu in sept. 1865 de oficiulu si reprezentanti'a comunala a primi acelu postu la scól'a nostra — si intaritu ca atare de Ven. Cons. Archidiecepsanu si-a indeplinitu chiamarea cu tóta acuratéti'a, ceea ce nici abusatórii dela primari'a nu potu denegá. Numai in tóma'n'a tópeca, acés'i ómeni din ura si resbunare — acés'i ii-a combatutu pentru faptele nelegali — lu suspiciónara, ca si densulu ar fi contribuitu la denunciarea loru pentru boletele false, si asiá — n'au mai incetatu cu acúsári nefundate pre la V. Cons. Archidiecepsanu, ba au si amenintiatu, ca de nu-lu va demisioná, Primari'a e decisa a dechiará scól'a de comunala. Astfelu V. Consistoriu li-a satisfacutu dorinti'a, contra statul. org. si a \$-lui 67 din legea provisoria scolara. Contra acés'tei decisiuni adj. invetiatoriu demisionatu a apáratu la Pré Ven. Consistoriu Metropolitanu Sibiensis, de unde acceptámu nimicirea acés'tei decisiuni nedrepte. —

Sé venim acum la inculpárii Primari'e privitórie la fictiv'a revólta din 1872, unde dice: „asupritii la a. 1872 au turburatu astfelu poporulu, incétu 400—500 ómeni au facutu asaltu asupra cancelariei,“ mai de-

parte: „pentru crim'a turburárii de linie publica suntu toti predati forulu criminalu.“ Óre déca lucrulu intr'adereru stá asiá — apoi pentru ce primari'a actuala, in contielegere cu D. Inspectoru cercualu, se silece din tóte poterile a impedeá esmiterea comisiunei cerute de noi dela 'naltulu Ministeriu de interne!?

Déca lucrulu ar stá asiá, precum dice primari'a, atunci de securu tribunalulu competentu ar fi luat mesuri preventive contra nostra, ca turburatori de pace, — ceea ce pana adi n'a facutu, — cu tóte ca noi ne-amu rogatu in mai multe ronduri, ca asupra acés'tei aretári fictive se sá faca investigatiune.

Ómenii desordinei dela primari'a ce stau in cercetare pentru insielatiuni, vrendu ne vrendu, sunt siliti a laudá si aperá pre Inspectorulu sasu — pentru ca si dlui sé ii protegedie si sustiena in officia. In comun'a nostra — nimene altulu — afara de abusatórii dela primari'a si satelitti loru, nu lauda pre acés'tu Inspectoru, ci totu poporulu Resinarénu condamna faptele nelegali comise de domni'a sa cu ocasiunea esecutiunei militare.

Mai afirma ómenii dela primari'a ca densii: „suntu flórea comunei“ si ca au creatu fondulu miseriloru, invalidiloru, scólei, o banca de pastrare si imprumutu scl. — mistificári, Domniloru!

„Fondulu miseriloru“ s'a creatu nainte de 30 ani de alti barbati evlaviosi, in Domnulu reposati, — ér nu de ómenii dela primari'a actuala, carii nu au contribuitu nici unu cruceriu. „Fondulu invalidiloru“ s'a creatu in 1859 din banii casei alodiale din Resinari — la care au contribuitu si comunele din fost'a pretura a Orlatului, ér nu din pungile ómeniloru primari'e. „La fondulu Scólei“ si noi amu contribuitu cu denarii nostri, si chiar unulu dintre ai nostri l'au administratu in timpu de 7 ani. „Banc'a de pastrare si imprumatu,“ ca s'a infintiatu, este meritulu Dlu directoru alu Bancéi „Albina“ si alu staruintei unor'a dintre noi. —

Nu ne potemu din destulu mirá vedindu, ca ómenii primari'e cutéza a se laudá cu faptele altor'a — si a-si atribui loru si meritele altor'a.

Dar este insusirea ómeniloru de consciintia si inima rea a insultá si calumniá, precum sunt ómenii dela primari'a cu notariulu Ilariu Muciu, carele a luat dela tinerulu P. Gr. V. 110 fl. pentru de a-lu scuti de asentare; a retienutu la sine mai multe sute fiorini primiti dela militi'a incuarta in comuna la a. 1870; a incassatu taca de ereditate de la D. Hambasiu pentru minorulu remasu de C. Dancasiu in locu de 29 fl. 50 cr. — 52 fl. 40 cr.; a facutu testimoni false pentru bani; — a insielatu societatea speculantiloru oieri la computulu dárii de consumu la finea anulu 1871 cu 300 fl. sub pretestu, ca ar fi coruputu pre comisariulu finantialu la inchieierea contractulu acés'tei dári; a compusu si subscrisu certificate pentru inlesnirea cascigarei boleteloru false, pentru care fapte de abusu se afla in cercetare criminala. Cele lalte faradelegi si fapte scandalóse — le retacemu.

Juratii Maniu Drocu, Nicolae Ciucianu, Oprea Brotte si Maniu Tapalaga ect. au facutu bolete false pentru mai multe mii de oi si capre — pre numele loru si alu mai multoru ómeni seraci, facendu acestor'a mari necesuri si mare dauna.

Deosebitu Maniu Drocu, ca fostu colectoru de dare, a scosu dela contribuenti dare mai multa de catu a fostu prescisa — in folosulu seu — pentru care fapta a fost trasu la respundere de catra Directiunea finantiala. —

Amu poté si mai departe continuá cu specificarea fapteloru de abusu ale acestor'a si ale celor'alalti complici ai loru dela primari'a, — dar ca sé nu ocupámu pré multu locu din colónelu acés'tui pré stimatu diuaru, ne mergim lu cele dise. De asemenea ne retienemu a replicá din firu in peru si pre largu la tóte invectivele — si fanfaronadele primari'e.

Noi déca amu datu publicitati Starea abnormala si deplorabila a administratiunei comunei nostre si defectele unor ómeni investiti cu officia publice, acés'a n'amu facutu nici din reutate, nici din ura si resbunare, precum afirma Primari'a, ci numai din adeveratu simtiu de dreptate si moralitate, de

care suntemu insufletiti, facia cu suferintiela si relele de care au fostu si este bantuita comun'a nostra, — cu unu cuventu amu enaratu fapte positive. —

A dá meritulu tributulu de recunoscintia si a demascá desordinea si abuserile, credemu ca este nu numai o santa detorintia a fie-carui patriotu adeveratu, dar si o virtute. —

Numai astfelu potu sé incete abuserile; pentru ca vedindu-si ómenii disordinei faptele loru nelegalidemascaté, dóra se vor rusiná, daca mai au semtu de rusiné, si caindu-se, se vor pocai si se vor indreptá.

Mai multi asupriti.

Socóta si multiamita publica.

In decursulu carnavalulu anulu curinte, la 24 ianuariu st. n. zelós'a intelegintia a comunei Saculu, in frunte cu tenerulu notariu N. Trandafiru, a arangiatu unu balu pentru scopulu infintiaru unu fondu scolasticu pre sém'a scólei conf.rom. din locu, care balu prin sucursulu si generositatea mai multoru persóne stimulate, in comparatiune cu referintiele timpulu si a loculu a reesitu fórtu splendidu, preste asteptarea nostra si apre surprinderea On. óspeti. De óra in asa carnavalu si cu densulu si curiositatea baluriloru a incetatu, tóte alte detaiuri lasandu la o parte, cu permisiunea on. Redactiuni numai list'a marinosiloru contributori voi lasá sé urmedie:

Din Saculu: Simeon Spitzer, comerciantu, 10 fl. Nestorie Trandafiru, notariu, 3 fl. D. Blajovanu, parochu, 2 fl. H. Knopp, 2 fl. P. Stopóne, adj. not., 1 fl. L. Séra, medicu cercualu, 1 fl. 80 cr. M. Tomás 1 fl. I. Stóhr, 1 fl. 20 cr. Vinter, 1 fl. 20 cr. Dobesiu 1 fl. 20 cr. Zotti, 1 fl. 20 cr. Kubonek, vighieru de finantie, 60 cr., C. Toma, inv. 1 fl. I. Borlovanu vigt. f. 1 fl. 20 cr. — din Gavosdia: L. Szende, petore districtualu, 1 fl. L. Szende jun. 1 fl. Victoru Frummer propr. mare 1 fl. Wesssek 1 fl. P. Chinesu 1 fl. 50 cr. Weiskopf 1 fl. — Din Ciresiu — timistu: D. propriet. Stoionovicu 5 fl. Ionu Ignatonu, preotu, 1 fl. N. Mustá, notariu, 1 fl. — Din Tuscová: D. Popovicu, preotu, 1 fl. 50 cr. Const. Laticu inv. 1 fl. 20 cr. — Din Zagujani: A. Kovács 60 cr. B. Stanciu, preotu, 60 cr. — Din Lugosiu: D. Gasparu, invetiatoriu, 1 fl. 40 cr. Teodori 60 cr. — A. Straser 1 fl. — Lugosielu: A. Paiusianu, not. 60. Bontila preotu 60 cr. — S. Szersenkay, not. in Valeaboulu 2 fl. Dóm'n'a G. Muresianu din Delinesciu 60 cr. Savu Draganu, invet. 60 cr. P. Murgoi 1 fl. 20 cr. E. Fischel 1 fl. 20 cr. S. Leidich 60 cr. din Cavoranu. — Pascu Sofr. preotu gr. cat. 1 fl. A. Mihutiu, notariu 60 cr. din Zgribesciu I. Vidovicu preotu rom. cat. 1 fl. din Ebenendorf. R. Ionasielu din Obreja 50 cr. N. Anthanosie 60 cr. D. propriet. Markovics Gy. 60 cr. George Gasparu, preotu in Criciova, 60. G. Murgu din Seculu 60 cr. Summa la o lalta 62 fl. 90 cr. din care subtragenduse specele 29 fl. 90 cr. se arata venitu curatu 33 fl. — v. a. care s'au si datu spre fructificare cu 10 % imprumutu la unu locuitoriu pre langa cea mai buna garantia; si asiá prin acés'a s'a pusu fundamentu fondulu scolescu localu. Acumu cu putienu — des Domnedieu pre viitoriu mai multu! Primésca deci marinosii donatori cea mai caldúrsa multiamire, acumu de la noi, mai tardiu dela urmatorii nostri.

Saculu, in 15/3 maiu 1873.

In numele comitetulu arangiatoriu:
Petru Stopóne,
fostu cassariu.

Publicatiuni tacsabili.

Anunóu.

Unu juristu absolutu se póte aplicá de practicante in cancelari'a advocatiale a subscrisulu. Acés'i cari ar dorí sé pásiesca in acés'a conditiune, sé binevoiesca a me incunoscintia prin epistóla privata, in carea sé-mi comunice si conditiunile de remuneratiune, la cari vor a face pretensiune. —

Hatiegu, in 27 iuliu 1873 n.

Sava Borha m. p.
advocatu

1—2

Concursu.

La scól'a capitala greco-orientala de Saliste, protopresviteratulu Sibiuulu in dé'u — e dá se ocupá unu locu de invetiatoré rása pentru fetitie, sub urmátóriele conditiuni:

1. Léfa anualá e estatorita la 250 fl. v. pre langa ast'a se dá quartiru liberu cu incaperi si o cuina, séu tinda si 3 orgii de lemne de focu.

2. Concuréntele sé póta dá fetitielu din cartile de invetiamentu instructiune si limb'a romana si germana, si de vor puté in cea magiara.

3. Sé póta instrui fetitielu in modu theoreticu si practic in lucruri de mana in genere si cu respectu la imprejurárii casni de prin Saliste, si

4. Sé póta instrui in gátitulu de bucatie in gradinariu, si in cele ce atinge purtare sociala si de bunacuviintia. —

Romancele, cari intrunescu conditiunile de susu, se vor preferi; asemenea si alte persóne de alta nationalitate, cari vor documenta prin vr'unu atestatu, ca au mai functionat invetiatoré dela vr'unu institutu de invetiamentu privatu séu publicu, séu vor dovodi ca au absolvitu vr'unu cursu de pedagogie in vr'unu pensionatu.

Cele ce vor sé concurga la ocuparea acés'tui postu sé si naintedie suplicele negresit pana la 15 augustu 1873. cal. n. la comitetulu parochialu gr. o. in Saliste, cáci dupa expirarea acés'tui terminu concurentele nu vor mai considera. —

Din siedinti'a comitetulu paroch. gr. o. Saliste in 2 iuliu 1873.

2—3 Comitetulu parochialu gr. o. in contielegere cu parintele protopopu respectivu.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scól'a confesionala gr. or. romana in Cómuna Micalaca, dioces'a si inspectoratulu Aradului, cu care sunt impreunate urmátóriele emoluminte anualé: 220 fl. v. a. bursagata din cass'a speseloru comunale, antepata la fie-care patrariu de anu; 1/4 sesiune de pamentu aratoriu; 12 orgii lemne de focu, din cari este a se incaldi si scól'a; quartiru liberu cu intravilanu de 1/2 jegeru, si venitulu stolare de la ingrapatiuni si altele. —

Doritorii de a ocupá acés'tu postu s'au avisati, a-si tramite recursele loru de a dreptulu presidiulu comitetulu Parochialu, párti in 19/31 augustu a. c. (candu demanéti'a 9 óre se va tiené si alegerea,) provédute cu testimoni despre absolvarea cursuriloru pedagogice si de calificatiune cu calculu bunu; mai departe cu atestatu de moralitate si despre absolvarea de celu pucinu 4 clas gimnasiale, — cei ce vor poté documentá, si sunt bine meritati pe terenulu invetiamentulu, se vor preferi, chiar de si vor avé numai 2. clase gimnasiale. — Concuréntii si pana atunci se invita intru una di de duminéca, séu s'erbátóre in persóna, la st'a Biserica, pentru a se produce in cantárele rituali.

Micalaca, 1/13. iuliu 1873.

Comitetulu parochialu.

cu scirea si invoierea mea:

Ioane Popovicu Desseanu

inspect. acol eerc.

2—3

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu vacantu dela scól'a gr. or. din comun'a Sinerisigu, in cottulu Temistulu, protopop. Logosiuulu, se escrie concursu cu terminu de siesse septemani dela prim'a publicare in „Albina“

Emolumintele, de o cam data sunt: 104 fl. v. a. salariu anualu, 15 meti de grau, 18 meti de cucurudiu, 4 jngere de pamentu, 8 orgii de lemne, din cari are a se incaldi scól'a, si cortelu liberu cu gradina.

Recursele au a-se adresá catra on. Si nodu parochialu gr. or. din Sinerisigu, la D. protopopu Georgiu Pesteanu in Lugosiu.

Sinerisigu, in 5 iuliu 1873.

3—3 Comitetulu parochialu, in contielegere cu dlu protop. tractualu.

Invitare de prenumeratiune

la

„ALBINA!“

Pe alu II-lea semestru, resp. alu treilea patrariu de anu, cu conditiunile de pana acuma si cari se vedu in frunfoii.

Redactiunea.